

Sprawozdanie merytoryczne
z realizacji zadania pt. „Dofinansowanie działalności edukacyjnej „Zielonej Szkoły” w Schodnie”, wg harmonogramu rzeczowo – finansowego do umowy nr WFOŚ/D/723/31/2015 w 2015 roku.

Wszyscy uczestnicy oferty edukacyjnej Zielonej Szkoły w Schodnie byli informowani o dofinansowaniu zadań przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

W roku 2015, z oferty skierowanej do uczniów szkół i instytucji z województwa pomorskiego skorzystało ponad 5000 uczestników. Edukacja nieformalna oferowana przez Zieloną Szkołę w Schodnie – turnusy kilkudniowe, warsztaty terenowe, atrakcyjne pomoce i gry edukacyjne na zajęciach, wspieranie samodzielnych działań proekologicznych podczas akcji edukacyjnych, możliwość współpracy międzyszkolnej podczas konkursów i festynów plenerowych wpływa na jej atrakcyjność, co przekłada się na chęć poznawania piękna przyrody województwa pomorskiego.

Udział przyrodników na zajęciach, zachęca do poprawnego wykorzystania zdobytej w szkole wiedzy w praktyce i poszerzenie jej w ciekawostki, które można poznać wyłącznie poprzez bezpośrednie obcowanie z przyrodą.

I) EDUKACJA EKOLOGICZNA W ZIELONEJ SZKOLE W SCHODNIE w 2015 ROKU

WARSZTATY KILKUDNIOWE – EKOLOGICZNE OBOZY EDUKACYJNE

Głównym i najważniejszym działaniem Zielonej Szkoły w Schodnie była organizacja pięciodniowych warsztatów z edukacji przyrodniczej dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich z województwa pomorskiego w ramach zajęć lekcyjnych w roku szkolnym 2014 / 2015. Podczas pobytu, uczestnicy brali udział w 3 – godzinnych terenowych lekcjach przyrody, które prowadzili wyspecjalizowani przyrodnicy, posiadający praktyczną wiedzę i umiejętności pozwalające ciekawie i wyczerpująco przedstawić wybrany przez grupę temat zajęć. W terenie, uczniowie w sposób doświadczalny i swobodny zdobywali wiedzę, zaznajamiali się z miejscami potencjalnego występowania cennych i rzadkich gatunków roślin, zwierząt i grzybów i poznawali te gatunki. Oprócz zajęć tematycznych, uczniowie uczestniczyli w wielu zajęciach krajoznawczych prowadzonych przez pracowników Szkoły, promujących walory przyrodnicze, krajobrazowe, kulturowe i historyczne Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego oraz innych form ochrony przyrody. Podczas warsztatów kilkudniowych, program przygotowywany był indywidualnie dla każdej grupy, w oparciu o preferowaną przez grupę tematykę, jak również dostosowany do aury, pory roku i poziomu nauczania uczestników.

W ramach warsztatów kilkudniowych zostały zorganizowane „ferie z przyrodą” podczas których uczestnicy ferii łączyli naukę języka angielskiego ze zdobywaniem wiedzy o zimowej przyrodzie, poprzez zabawy i gry w terenie i sali edukacyjnej. W ofercie „Zielone lato w WPK”, w tym roku pod hasłem „Edukacja przyrodnicza na sportowo” uczestniczyło 9 grup.

W tym roku odbył się również międzynarodowy turnus młodzieży niemieckiej i polskiej, która w ramach współpracy z gminą Dziemiany poznawała na warsztatach terenowych system ochrony przyrody oraz gospodarki leśnej w Polsce, zaznajomiła się także z pojęciem bioróżnorodności siedliskowej, gatunkowej i genowej oraz obecnie trwającym projekcie ochrony raka szlachetnego w woj. pomorskim.

Jeden z majowych pobytów, był nagrodą w konkursie „My na Pomorzu” zorganizowanym przez Pomorski Urząd Wojewódzki. Laureaci konkursu z Gimnazjum w Szemudzie wypoczywali i zwiedzali obszar Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, przy okazji zdobywając wiedzę i umiejętności z orientacji w terenie, ze sposobów rozpoznawania gatunków ptaków, roli roślin segetalnych, geomorfologii Pomorza doświadczali rowerowo, a najdziksza faunę – drapieżne ptaki i nietoperze mogli poznać osobiście.

W grudniu PZPK zorganizował w Schodnie kontynuację warsztatów z zakresu GIS, w tym roku dotyczyły tematyki "Wprowadzenia do oprogramowania QGIS" i jego praktycznego wykorzystania w ochronie przyrody.

**W roku 2015 w warsztatach kilkudniowych uczestniczyły 62 grupy
zorganizowanych - łącznie 1555 uczestników:**

Grupy woj. Pomorskie	Obozy cztero – i pięć - dniowe	Grupy wakacyjne i feryjne (5 dniowe i dłuższe)	Obozy dwu i trzydniowe
Szkoły Podstawowe	674 (27 grup)	169 (7grup)	220 (9 grup)
Gimnazja	136 (6 grup)	96 (3grupy)	129 (5 grup)
Szkoły średnie i dorośli	112 (4 grupy)	-----	19 (1 grupa)

WARSZTATY JEDNODNIOWE – SPECJALISTYCZNE WARSZTATY TRZYGODZINNE PROWADZONE PRZEZ PRZYRODNIKÓW, ODBYWAJĄCE SIĘ W RAMACH:

- zajęć w szkole lub terenowych w Schodnie, jako wsparcie merytoryczne trwających akcji ekologicznych w szkołach,

- jako promocja aktualnych działań ochronnych na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego,
- w formie tematycznych akcji edukacyjnych – cykli warsztatów z towarzyszącymi im zadaniami dla uczniów, ukierunkowujących ich na aktywne działania na rzecz ochrony środowiska
- w formie plenerowych festynów przyrodniczych – wielogrupowych spotkań, na których można było również wykorzystać zdobytą na warsztatach wiedzę w praktyce na aktywnych stoiskach edukacyjnych

łącznie w warsztatach jednodniowych uczestniczyło 2077 – 81 grup

Jedn odni owe	Kiedy	Opis szczegółowy	powiat kościerski
Warsztaty wspierające działania szkół	III - VI	Wiosenny Budzik – Warsztaty terenowe w Schodnie skierowane do szkół podstawowych. Podczas warsztatów uczniowie poznają geofity wiosenne, obserwują zmiany fenologiczne u drzew, zastanawiają się nad rolą zimy, poszukują pierwszych zwiastunów wiosny. Na warsztatach terenowych było 70 uczestników.	70 (3 grupy)
	09 VI	Badacze lipuskich jezior - Już trzeci rok wspieramy lipuskich gimnazjalistów, którzy z inicjatywy gminy badają po kolei jeziora i rzeki znajdujące się w ich miejscowości pod kontem różnych czynników antropogenicznych. Występowanie tak dużej liczby jezior i rzek w niewielkiej wsi jest unikatowe, dlatego jest ona otoczona ochroną „Lipuski OCHK”. Warsztaty umożliwiają podnoszenie świadomości mieszkańców o wartości przyrodniczej ich obszaru.	44 (2grupy)
	VII	„Natura na zdrowie” warsztaty dla dzieci niepełnosprawnych – uczniowie przyjechali na zajęcia, gdzie dowiedziały się dlaczego spaceruje poprawiają nastrój i jak jeść zdrowo i naturalnie podczas mini warsztatów „Od ziarenka do bochenka”, „ziołowa apteka” . W warsztatach uczestniczyło 60 osób.	55 (4 grupy)
	IX-X	„Jesienna przygoda – lata nam nie szkoda” – Uczniowie chętnych szkół uczestniczyli w warsztatach terenowych w Schodnie, aby poznać piękną Wdzydzkiego PK jesienią i dowiedzieć się co się dzieje w tym okresie w lesie, na łące i nad jeziorem.	148 (6 grup)
	08 VIII	„Wielki Dzień Pszczół” – Tradycyjnie 08.08 na wdzydzkiej plaży powstał nasz „pszczeli przystanek” na którym plażowicze mogli poczytać o ciekawostkach z życia pszczoł (ponad 100 ciekawostek), pooglądać narzędzia pszczelarza, poznać rośliny przyjazne pszczołom i porozmawiać z pszczelarzem. Dodatkowo o każdej pełnej godzinie, jeśli zebrała się grupa uczestnicy wyruszyli w teren z entomologiem, aby poznawać różnorodny świat owadów.	100 (4 grupy)
	IX - X	„Geografia w praktyce” Uczniowie klas gimnazjalnych przyjechali do Schodna wraz ze swoimi nauczycielami geografii i brali udział w warsztatach nt. „Wycieczka w epokę lodowcową” i „Jak czytać mapy i nie zgubić się w terenie” celem usystematyzowania wiedzy zdobytej na lekcji.	89 (4 grupy)

Tematyczne akcje edukacyjne	i i IV kwartał	<p>„Gdzie zimują raki, ptaki i inne zwierzęta?” 2 cykle warsztatów dla najmłodszych: „Czy tylko ptaki odlatują od nas na zimę?, Gdzie znikają żaby, jeże i nietoperze? Co robią zimą sowy i wilki? Gdzie raki zimują?” I wiele innych. Podczas zabaw z chustą, uczniowie nie tylko wyśmienicie się bawili, ale też przy okazji uczyli - podczas gry „wiele nas łączy” dostrzegały wspólne strategie zimowania między różnymi gatunkami zwierząt, w grze „pączkowanie” dowiadywały jak mocno upakowane są liście i kwiaty, dlaczego mają włoski i łuski, podczas gry „drapieżcy są wśród nas” opracowywały zimowe łańcuchy troficzne, było też „naturalne koło fortuny” z pytaniami o zimowej przyrodzie. Dzieci z okolicznych szkół, które przyjechały do Schodna, uczestniczyły w warsztatach terenowych i zwiedziły leśne pałnki. W akcji wzięło udział 233 uczestników z 10 klas kościerskich szkół.</p>	509 (20 grup)
	IX - XII	<p>„Jak powstaje papier?” Akcja prowadzona we współpracy z Zespołem Szkół w Wielkim Podlesiu. Uczestnicy warsztatów dowiedzieli się dlaczego warto oszczędzać papier, dlaczego makulatura przyczynia się do poprawy stanu wody i powietrza, dlaczego lepiej produkować papier z makulatury niż z drzew. Efektem warsztatów był zbiór ok. 2,5 tony makulatury przez uczniów całej szkoły.</p>	186 uczestników
	IV kwartał	<p>„Szlachetne raki – współczesne nieboraki” W tym roku rozpoczęła się pierwsza edycja warsztatów mających na celu zapoznanie uczniów ze zjawiskiem zagrożenia wyginieciem raka szlachetnego. Uczestnicy warsztatów brali udział w czterech etapach zajęć :</p> <p>I zajęcia - pogadanka z hydrobiologiem o mieszkańcach naszych jezior i ich trybie życia, relacjach pomiędzy mieszkańcami wód i ich rolę w utrzymaniu równowagi biologicznej w zbiorniku wodnym, a podsumowaniem była zabawa z tablicą magnetyczną, gdzie należało ułożyć łańcuch pokarmowy spośród 30 gatunków zwierząt.</p> <p>II część zajęć dotyczyła trybu życia raków szlachetnych – dzieci w formie gry planszowej wcieliły się w raki i na własnej skórze doświadczały niebezpieczeństw ze strony człowieka, podlegały wylince, jadły, szukały kryjówek i poznawały układy pomiędzy rakami a innymi mieszkańcami jezior.</p> <p>III część zajęć, to spotkanie „oko w oko z rakiem błotnym, szlachetnym i pręgopatym”, które otrzymaliśmy z hodowli aby nauczyć dzieci rozróżniania raków po charakterystycznych cechach. Na tych zajęciach zaprezentowano prezentacji multimedialną na temat przyczyn skrajnie małej populacji raków sz., występowania raków dawniej, czym są gatunki obce i inwazyjne.</p> <p>IV część to gra terenowa w szkolnych ogrodach, polegająca na wyszukiwaniu zadań, rozwiązywaniu krzyżówek, doświadczeń, rebusów, zadań i zapisywanie ich w karcie. Wybrane literki należało wpisać na dole kartki tzw. Kuponie, który brał udział w losowaniu raczych upominków. Warsztaty zachęcały do udziału w konkursie plastycznym dla młodszych, lub projekcie edukacyjnym dla starszych uczniów.</p>	222 uczestników (4 szkoły)

Festyny przyrodnicze	8 V 2015	<p>„Wiosenne Warsztaty Przyrodnicze”, tegoroczny odbył się pod hasłem „Alarm na łące – dzikie pszczoły są ginące!” Podczas warsztatów odbył się wywiad otwarty z „pszczelimi specjalistami” - z pszczelarzem o wieloletnim stażu, entomologiem, oraz kierownikiem oddziału PODR - Pomorskiego Centrum Pszczelarstwa, podczas którego dyskutowaliśmy nad rolą owadów w światowej produkcji żywności, nad tym dlaczego tak masowo giną pszczołowate i wartością pszczół w produkcji rolniczej. W niewielkich grupach, pod przewodnictwem przyrodników, uczniowie wybrali się na zajęcia terenowe nt. „Krajobraz przyjazny pszczołowatym”. Po warsztatach, grupy tworzyły „Szkolny przystanek dla pszczoły” sadząc w doniczkach nasiona i sadzonki rodzimych roślin miododajnych. Pozostała część pobytu w Schodnie obfitowała w mnóstwo inicjatyw edukacyjnych – dzięki ogromnemu wsparciu Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, Pomorskiego Centrum Pszczelarstwa w Lubaniu, PK Dolin Słupi, Kaszubskiego PK, Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Szymbarku, Nadleśnictwa Lipusz i Kościerzyna, Przedstawiciele Kościerskiego Koła Polskiego Związku Pszczelarstwa w Polsce oraz LOT „Serce Kaszub” zostały przygotowane stoiska edukacyjne, na których dzieci i nauczyciele mogli w sposób doświadczalny i holistyczny poznawać tajniki pszczelarstwa oraz życia dzikich pszczół samotnic: Stoisko „Pszczelarz i spółka”, Stoisko „Miej w ogrodzie razem z nami schrony z dzikimi pszczołami”, Stoisko „Domki na malwy malowane”, „Stoisko miodami płynące” „Pszczela galeria, nie tylko artystyczna”</p>	374 (20 grup)
	25.09.2015	<p>„Czas na grzyby!” Tegoroczne spotkanie przebiegało pod czujnym, merytorycznym okiem znawcy i miłośnika grzybów – Sebastiana Nowakowskiego z Parku Krajobrazowego „Mierzeja Wiślana”, który przed wyruszeniem w teren opowiedział wszystkim, na co należy zwracać uwagę przy rozróżnianiu grzybów, jak zbierać grzyby i dlaczego grzyby są cenne. Na warsztatach terenowych każda grupa miała za zadanie zebrać do koszyka jak najwięcej gatunków grzybów jadalnych – dzięki zbieraniu różnych gatunków nie obciążamy tych najbardziej popularnych, np. borowików. Uczniowie poznali wygląd płachetek kołpakowatych, gołąbków, czy maślaków sitarzy i pstrych. Po powrocie, na uczestników czekała specjalnie na ten piknik przygotowana gra edukacyjna "Grzybobranie", na której uczniowie samodzielnie zbierają i zapisują literki do hasła znajdującego się na grzybach, ale hasło utworzy się tylko wtedy, gdy będą oni po kolei wybierać tylko te jadalne. Podczas innych konkursów obalaliśmy mity na temat grzybów oraz omawialiśmy ich rolę dla zwierząt, natomiast wiedzę nauczycieli przetestował Sebastian, który wysoko postawił poprzeczkę. Dla bardziej dociekliwych, przygotowaliśmy stoiska, a w nich doświadczenia „grzyby pod lupą” oraz wystawa ponad 40 gatunków grzybów, w tym podział na jadalne i trujące.</p>	280 uczestników (15 grup)

ORGANIZACJA I OBSŁUGA STOISK EDUKACYJNYCH – Liczne proekologiczne działania odbywające się na terenie woj. Pomorskiego odbywały się przy udziale i wsparciu merytorycznym PZPK. Zielona Szkoła uczestniczyła w następujących przedsięwzięciach:

XXIV Targi Rolno - przemysłowe w Lubaniu organizowane przez PODR. Tematyka zorganizowanego stoiska upowszechniała informacje na temat bobra europejskiego, chronionych ptaków związanych ze środowiskiem rolnym, jak i rakiem szlachetnym – znanym rolnikom z dawnych czasów (ok. 90 uczestników stoiska ZSZ).

Akcja „Bioróżnorodność – Poznaj by zachować” zorganizowana przez CIEE w Gdańsku. Przygotowanie i obsługa stoiska w Maszewie i Parku Reagana w Gdańsku podczas, na którym zaprezentowano autorską tablicę edukacyjną „W krainie raka szlachetnego”, na której można było mieszkańców wód na co dzień ukrytych pod wodną kurtyną oraz układać łańcuchy pokarmowe, dla najmłodszych uczestników czekały plastyczne zajęcia z wykonaniem medalu w glinie z sylwetką raka szlachetnego, a dla dorosłych możliwości rozpoznawania pod binokulem i mikroskopem wskaźników czystości wód (ok. 200 uczestników stoiska ZSZ).

„Powitanie Wiosny” zorganizowane przez Centrum Kultury Kaszubskiej „Strzelnica” w Kościerzynie. Na naszym stoisku dzieci z kościerskich szkół brały udział w zabawach nt. różnorodności wiosennej przyrody – ptasich zwiastunów wiosny oraz geofitów wiosennych (ok. 200 uczestników stoiska ZSZ)

„Święto Raka szlachetnego we Wdzydzach Kiszewskich” organizowanych przez Wdzydzki PK – na tą uroczystość przygotowaliśmy „raczą grę terenową” wiodącą ponad 5 kilometrów po borowych ścieżkach między jeziorami we Wdzydzach Kiszewskich. Zadania o raku szlachetnym, utrudnione formą wierszowaną, to doświadczenia chemiczne o napięciu powierzchniowym i skutkach zanieczyszczeń, badania biowskaźników z pomocą kluczy do bezkręgowców i skali porostowej, poznawanie fizjologii raków w formie łamigłówek, rebusów, krzyżówek, a także wesoła zadana z odbiciem lustrzanym, czy rozkodowywaniem słowiańskich szyfrów, które ocieplały wizerunek tego mało znanego, silnie zagrożonego skorupiaka. Mimo 30 – stopniowego upału grę przeszło i rozwiązało trudne zadania 84 uczestników. Zielona Szkoła obsługiwała również stoisko edukacyjne, na którym można było poznać inne bezkręgowce i skorupiaki jezior widziane pod lupą, poznać raki pozyskane legalnie z hodowli, wziąć udział w konkursie z loterią fantową (ok. 200 uczestników stoiska ZSZ).

„Święto raka w Charzykowach” zorganizowane przez Zaborski Park Krajobrazowy. Uczestnicy, brali udział w grze, w której musieli zdobyć wiedzę lub umiejętności w na każdym ze stoisk zorganizowanych z okazji Święta Raka Szlachetnego. Na stoisku Wdzydzkiego PK i Zielonej Szkoły można było poznać pokarm raczy dopasowując sylwetki do nazw, pograć w grę planszową „W krainie raka szlachetnego” obejrzyć raki z hodowli (ok. 200 uczestników stoiska ZSZ).

„Jarmark dominikański – Dzień raka szlachetnego”. Zielona Szkoła w Schodnie wspierała Wdzydzki PK i PK Dolina Słupi w promocji działań ochronnych raka szlachetnego prowadzonego przez PZPK. Po przekazaniu fachowej wiedzy o raku sz. Podczas wykładów i pogadanek prowadzonych przez kierowników obu parków, można było wziąć udział w grach i zabawach o tematyce raczej (ok. 200 uczestników stoiska ZSZ).

„Wielki Dzień Pszczół” organizowany przez Fundację Nasza Ziemia i Zakłady Kruszwica – ogólnopolska akcja promująca pszczoły. Stoisko zorganizowane na plaży dla turystów z Ośrodków wypoczynkowych we Wdzydzach Kiszewskich (ok. 80 uczestników stoiska ZSZ).

KONKURSY EDUKACYJNE

Możliwość wyrażenia i zaprezentowania swoich postaw, umiejętności i wiedzy poznanej na warsztatach oraz lekcjach przyrody, biologii, geografii i innych informacji mających związek z przyrodą miejsca, w którym mieszkają uczniowie z powiatu kościerskiego. Tegoroczne konkursy, to konkursy wszystkie o charakterze plastycznym z zastosowaniem wiedzy

przyrodniczej: Konkurs na model „Pszczółka z mojego ogródka” (10 prac) mająca na celu zapoznanie uczestników z wyglądem różnych gatunków dzikich pszczół, „Dzika łąka” (93 prace) – na podstawie informacji we wskazanych przez nas stronach w Internecie uczniowie mieli możliwość odtworzenia naturalnej i różnorodnej łąki” jednego z silnie zagrożonych siedlisk europejskich, które najlepiej zachowało się w Polsce. Kondycja łąki wpływa na kondycję pszczół. Konkurs dla nauczycieli „różnorodność roślin miododajnych” (12 nauczycieli) Konkurs „W krainie raka szlachetnego” mający na celu poznanie cech budowy raka szlachetnego i środowiska życia (30 prac). Konkurs „Znam miejsca, w których rosną grzyby” Uczniowie w prosty sposób mogli udowodnić znajomość wiedzy o mikoryzie oraz wiedzy o potrzebie zachowania naturalnego charakteru lasów z różnorodnością siedlisk. Były purchawice olbrzymie na polu z krowami, koźlarze w brzozowym gaju, czy żółciak siarkowy w starym bukowym lesie. Konkurs „Rola grzybów w lesie” dla najmłodszych miał uświadomić ich o nie tylko konsumpcyjnym charakterze grzybów, a przez co przekonać, że leśnych grzybów nie wolno kopać. (200 prac). Konkurs dla nauczycieli pt. różnorodność świata grzybów, polegała na jak najszybszym rozpoznaniu grzybów z pomocą klucza (13 uczestników).

W ramach działalności edukacyjnej Zielonej Szkoły przeprowadzono warsztaty nieodpłatne prowadzone przez pracowników szkoły oraz PZPK, a także 232 odpłatnych warsztatów z edukacji ekologicznej prowadzonych przez następujących instruktorów:

Prowadzący		Tematyka warsztatów	L.w
Mgr Agnieszka Przesmycka	Członek PTOP „Salamandra” pracownik RDOŚ w Gdańsku	„Już lubimy nietoperze” „Wycieczka w epokę lodowcową”	12
Mgr inż. Krzysztof Jarzyński	Leśniczy w l. Płocice	„Cudowny ekosystem lasów WPK”	12
Mgr Adam Michalak	Zootechnik, członek OTOP, przewodnik turystyczny	„Ptaki – Fenomen świata zwierząt” „Orientacja w terenie – mapa, kompas, GPS”	24
Mgr Małgorzata Piotrowicz	Entomolog, właścicielka firmy zajmującej się edukacją ekologiczną	„Owady najliczniejsze na świecie”	40
Mgr Tomasz Narczyński	Biolog, Farmaceuta, członek PTOP Salamandra	„Płazy i gady Polski” „Nietoperze – nocni łowcy”	26
Mgr Artur Sikorski	Kartograf	„Jak czytać mapę i nie zgubić się w terenie?”	36
Mgr Piotr Kowalewski	Geolog, biolog, przewodnik turystyczny	„Skały i skamieniałości okolic Schodna”	4
Mariusz Bobrowski	Pszczelarz z wieloletnim doświadczeniem, właściciel 40 – ulowej pasieki	„Pszczoły, jako ważne ogniwo w istnieniu życia na Ziemi”	2
Mgr Katarzyna Gałęcka	Chemik, właściciel firmy realizującej edukację pozaformalną	„Wiem, co jem – Moja żywność bliżej natury”	20
Maciej Tomys	Wykwalifikowany sokolnik, właściciel firmy sokolniczej o profilu edukacyjnym	„Drapieżcy wśród ptaków”	14
Mgr Jarosław Wrosz	Ornitolog, pracownik OTOP, kierownik rezerwatu Beka	„Bushcraft, czyli świadome bytowanie w dziczy”	2

Mgr Tomasz Kuśnierz	Leśnik, miłośnik owadów, posiada własną pasiekę	„Dzikie pszczołowate w Polsce”	2
Dr Małgorzata Łukaszewicz – Gniotyńska	Hydrobiolog, nauczyciel w liceum i gimnazjum	„Woda źródłem życia” „Szlachetne raki – współczesne nieboraki”	34
Mgr Witold Narloch	Nauczyciel biologii w liceum i gimnazjum, prezes Koła Pszczelarskiego w Karsinie,	„Sekretne życie pszczelego ula”	1
Czesław Hinc	Lokalny regionalista ludowy	„Przyroda Kaszub w rzeźbie i malarstwie”	3

Pozostałe zajęcia podczas pobytu uczniów realizowane były przez pracowników Zielonej Szkoły w Schodnie i Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego:

- Tematyczne warsztaty z edukacji ekologicznej ze szczególnym naciskiem na aspekt ochrony przyrody we Wdzydzkim Parku Krajobrazowym.
- Piesze i rowerowe wędrowki ścieżkami edukacyjnymi w WPK.
- Edukacyjne zajęcia i konkursy plastyczne i manualne o tematyce przyrodniczej, edukacyjne gry i zabawy terenowe, pogadanki
- Przeprowadzanie „podsumowań dnia” - quizów i konkursów z wiedzy na temat: ochrony przyrody i środowiska, gospodarki odpadami, gospodarki leśnej, charakterystyki roślin i zwierząt chronionych.
- Organizacja i przewodnictwo na wycieczkach do atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo lub krajobrazowo miejsc na terenie Parku

II) ROZWÓJ I MODERNIZACJA BAZY EDUKACYJNEJ ZIELONEJ SZKOŁY W 2015 ROKU:

Doposażenie w pomoce edukacyjne:

Dla bezpieczeństwa uczestników podczas edukacyjnych rajdów krajoznawczych zakupiono profesjonalne kaski rowerowe, a ogród edukacyjny wyposażono w atestowane słupy do gry w koszykówkę i siatkówkę, co umożliwia bezpieczne korzystanie z obiektu w czasie wolnym.

Urządzono nowy kącik edukacyjny- Ptaki WPK umożliwiający oswojenie się z wyglądem pospolitych ptaków naszych borów. Wiatę edukacyjną wyposażono w pomoce edukacyjne w formie tablic z ruchomymi elementami. Wykonano dwie gry edukacyjne o raku szlachetnym – jedną w formie tablicy magnetycznej, drugą w formie 4 szt. Drewnianych gier planszowych.

Remonty otoczenia Szkoły:

Zakupiono konstrukcyjne słupy modrzewiowe umożliwiające remont ogrodzenia ptasiej remizy, która jest ważnym miejscem obserwacji roli bioróżnorodności w lasach oraz na naprawę barierek ogrodowych w szkolnym ogrodzie. Wymieniono łącznie ok. 50 metrów bieżących elementów drewnianych otoczenia Szkoły. Oczko wodne znajdujące się w szkolnym ogrodzie, które intensywnie przeciekało zniszczone przez korzenie drzew, zostało wyremontowane przy zachowaniu naturalnego charakteru oczek śródleśnych – zbudowano

wyjście dla płazów z wody, wyłożono część oczka jako poidło dla ptaków, wyłożono brzegi kamieniami charakterystycznymi dla naturalnych brzegów zbiorników. Wymieniono również wszystkie słupy, daszki i tabliczki w drogowskazach prowadzących do Zielonej Szkoły od strony Kalisza i Loryńca (8 szt).

Remonty budynku Szkoły:

Wyremontowano podłogi w 3 sypialniach i świetlicy edukacyjnej typu Tarkiet o łącznej powierzchni 109,344 m². Wymieniono dwa specjalistyczne okienka podawcze w kuchni, które nie spełniały norm BHP, okna z marmurowymi parapetami i drewnianymi okiennicami, oraz profesjonalnym mechanizmem zamykania, co ułatwi wydawanie posiłków i zwiększy trwałość okien. Wymalowano 4 sypialnie i salę edukacyjną w szkole wymagających malowania po remontach.

III EFEKT EKOLOGICZNY:

W ramach dofinansowania działalności Zielonej Szkoły przy WPK w 2015 roku , odbyły się:

- **62 turnusy kilkudniowe tzw. „zielone szkoły, w których uczestniczyło łącznie 1555 uczestników**
- **23 warsztaty jednodniowe wspierające działania szkół 506 uczestników.**
- **3 akcje edukacyjne – warsztaty wieloetapowe z podjęciem czynnych działań uczniów, w których wzięło udział 917 uczestników**
- **2 edukacyjne imprezy plenerowe w Zielonej Szkole w Schodnie, w których programie są warsztaty jednodniowe, edukacyjne stoiska badawcze oraz konkursy edukacyjno – sprawnościowe (654 uczestników)**
- **7 konkursów plastycznych i z wiedzy zdobytej na warsztatach wiedzy – (358 uczestników)**
- **7 stoisk edukacyjnych i programów edukacyjnych na imprezach i akcjach edukacyjnych innych proekologicznych instytucji (ok. 1100 uczestników).**

Zmodernizowano bazę edukacyjną poprzez:

- **Remont podłóg w czterech pomieszczeniach Szkoły oraz wymieniono dwa specjalistyczne okienka podawcze, malowanie wszystkich pomieszczeń szkoły**
- **Remont oczka wodnego i wszystkich poręczy znajdujących się na terenie ogrodu**
- **Zakup pomocy edukacyjnych w postaci dwóch gier edukacyjnych i edukacyjnych tablic pod wiatę edukacyjną, zakup figurek różnych gatunków ptaków**

Łączna liczba odbiorców biorących udział w edukacyjnych przedsięwzięciach organizowanych przez Zieloną Szkołę w Schodnie wyniosła ponad **5000 uczestników**. Wszystkie przedsięwzięcia przeprowadzono **232 zajęcia** prowadzone przez specjalistów z zewnątrz oraz

225 zajęć prowadzonych przez pracowników Zielonej Szkoły w Schodnie. Dzięki różnorodnym formom prowadzenia edukacji ekologicznej, możliwe było dotarcie do szerokiej grupy odbiorców i uzyskanie wielokierunkowego efektu ekologicznego – od zmiany świadomości i postawy uczniów na turnusach kilkudniowych, po nagłośniecie najbardziej palących problemów ekologicznych - masowe ginięcie pszczoł – jako wrażliwych wskaźników środowiska, czy zagrożone wyginięciem raki szlachetne. Warsztaty na temat zimowania, jesiennych zachowań, czy procesu przebudzenia wiosennego u roślin i zwierząt uświadamia najmłodszym, że przyroda żyje, a procesy w niej zachodzące są doskonałe, więc człowiek swoją ingerencją nie może ich zaburzać trwale.

Kilkudniowe warsztaty z edukacji ekologicznej umożliwiły poprzez długotrwały i bezpośredni kontakt z przyrodą zrozumienie skomplikowanych procesów zachodzących w otaczającej nas przyrodzie. Poprzez bezpośredni kontakt z przyrodą starsi uczniowie poznają w praktyce zasady fizyczne, reakcje chemiczne, uwarunkowania geograficzne, czy przyczynę wydarzeń historycznych. Edukacja terenowa, jako główna forma edukacji podczas pobytów kilkudniowych, umożliwia zetknięcie się z pospolitymi organizmami, które budzą sympatię i podziw w uczniach i nauczycielach i przekonanie, że należy chronić wszystkie organizmy, dla ochrony całych ekosystemów. Uczestnictwo w warsztatach z edukacji ekologicznej ze specjalistami, pozwala nabyć umiejętności takie, jak: prowadzenie pomiarów, formułowanie wniosków, stawianie hipotez badawczych. W formie wypoczynku przybliżone zostają poznane przez uczniów w szkole zagadnienia z przedmiotów matematyczno – przyrodniczych - biologii, chemii, przyrody, geografii, fizyki. Elementy regionalne zastosowane podczas warsztatów kilkudniowych i jednodniowych, jakie wprowadzano między warsztatami – wypiek bułek, przyśpiewki przy ognisku, zwiedzane cennych kulturowo miejsc, umożliwiły zrozumienie historii regionu, oraz potrzeby ochrony walorów kulturowych Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego